

Mr. Van Imhoff

(aanhef testament Teyler)

In den Namen Godes Amen. Kennelijk zij eenen iegelijk, dien des behoord, dat op heeden den 17e Maij 1756, zijnde maandag, s' namiddags tusschen drie en half vier uren, voor mij Nicolaas Gal-
lê, openbaar Notaris, bij den Hove van Holland geadmitteerd, binnen de stad Haarlem resideerende, en de voor de nagenoemde getuijgen in eijgen perzoon gecompareerd en der verscheenen is, de Heere Pieter Teyler van der Hulst, koopman, woonende in de Damstraet binnen deeze stad, zijnde aan mij, Notaris wel bekend, gezond van Lichaam en zijn verstand en memorie wel magtig: -
De welke verklaarde, in overdenkinge van de zekerheids des doods en de van de onzekere tijd en ure van dien, geneegen te zijn van zijne natelaaten goederen te disponeeren op de navolgende wijze.

Eerstelijk heeft hij Heer Testateur etc.

S T A T U T E N

van de te Haarlem gevestigde stichting: Teylers Stichting. (Het gedeelte van de statuten, hierna onder 2. vermeld, is te lezen in het testament van de heer Pieter Teyler van der Hulst, op 17 mei 1756 verleden voor Nicolaas Gallé, openbaar notaris bij den Hove van Holland, geadmitteerd binnen de stad Haarlem, zoals dit testament door deze erf-later is aangevuld en gewijzigd tijdens zijn leven, bij door hem op de grosse van het testament aangebrachte door-halingen en bijvoegingen, luidende als onder 2. vermeld, met dien verstande dat de daarin voorkomende doorgehaalde woorden aldaar zijn onderstreept en dat de bijvoegingen aldaar tussen haakjes zijn vermeld).

1. De stichting is genaamd: Teylers Stichting en is ge-vestigd te Haarlem.
2. Eerstelijk heeft hij Heer Testateur na Christelijke Recom-mandatie van Ziel en Lighzaam, weederroepen ende te niet gedaan, alle Testamenten, codicillen en andere actens van laaste wille, bij hem voor dato deezes alleen ofte met ie-mand gepasseerd, niet willende, dat dezelve of een van dien eenige de minste kragt meer zal of zullen hebben, maar deese tegenwoordige alleen. -----
Ende dan nu geheel en al weederom opnieuws disponeerend zoo verklaarde hij Heer Testateur te willen ende te bege-ren, dat zijne gantsche nalaatenschap en de zulk alle de goederen, gelden en Effecten, die hij met de dood zal kome-te ontruijmen en de na te laten, geene uijtgezonderd, dan

alleen diegeenen,waarover hij Heer Testateur hier na specia-
 lijk anders zoude mogen komen te disponeeren,eeuwiglijk en
 altoos zullen moeten blijven onder d'Administratie en direc-
 tie,mitsgaders het opzigt en bestier van vijf personen,waar
 toe hij Heer Testateur bij deezen,als de vijf eersten was be-
 noemende,de Heeren Jacobus Barnaart,Willem van der Vooren,
Pieter Verhamme (bijgevoegd zijn de woorden: Anthoni Kuits
 met als vermelding in de marge: verandert nu 17 Juny 1776),
 Jan Olthoff. -----
 (bijgevoegd is: Isaac Brand,Willem van der Vlucht,Antonij Kuit
 Gerard Hugaart en Jacobus Barnaart en ten teken mijner wil en
 begeerte door mij ondertekend in Haarlem 17 Juny 1776, -----
 Pieter Teyler van der Hulst),en Willem van der Vlucht. -----
 welke Perzoonen en derzelve Successeuren in die qualiteyt
 ook te gelijk zullen zijn Executeurs van zijn Heer Testateurs
 ujtterste willes dispositien,voogden over zijne minderjarige
 en andere toezigt behoevende Legatarissen,en Administrateurs
 van derzelve van hem Heer Testateur te genietten Goederen,
 zooals hij Heer Testateur gemelte Heeren tot alle die respec-
 tive qualiteitjen,is verzoekende,committeerende,en aanstel-
 lende bij deezen,ten dien eijnde aan dezelve en hunne Succes-
 seuren tot recompens en belooninge van de moeijten,welken zij
 daardoor zullen komen te hebben en van hunne te bewijzen dien-
 sten toeleggende,maakende en bespreekende voor ieder een
 jaarlijks Tractement van een duijzend guldens,derzelve leven
 lang geduurende,ofte zolange,als zij hen met de voorgemelte
 commissien zullen komen te belasten,zo als hij Heer Testateur
 ook nog neevens gemelte Heeren Directeurs en Administrateurs
 tot Boekhouder was verzoekende,committeerende en aanstellen-
 de bij deezen den Heer Cornelis Elout,(bijgevoegd is: Koenraad

Hovens, Haarl. 17 Juny 1776 bij mij getekend
 Pieter Teyler van der Hulst), mede woonende bin-
 nen deeze Stad, op een gelijk Tractement van een duizend
 Guldens 's jaars, en de met begeerte dat in cas van over-
 leijden van den Heer Jan Olthoff (hetzij zulks voor, hetzij
 na hem Heer Testateur komt te gebeuren) gemelte Heer
 Cornelis Elout in deszelfs plaatze ook nog zal moeten
 succedeeren, als directeur en Administrateur, mitsgaders
 Executeur en voogd, zooals gemelte Heer Olthoff door hem
 Heer Testateur hiervoor is gecommiteerd, en aangesteld
 en zulks met behoudinge van vijf honderd guldens van het
 hiervoor aan hem geaſigneerde Tractement, als Boekhouder
 en met genietinge daarenboven nog van het Tractement aar
 ieder Directeur en Administrateur meede hiervoor geaſ-
 signeerd. -----

Des zoo zal na het overleijden van hem Heer Elout, nooit
 een Directeur, Administrateur en Executeur te gelijk mogen
 zijn Boekhouder, maar in desselfs plaatze door de Heeren
 Directeurs en Administrateurs daartoe moeten werden ge-
 commiteerd en aangesteld een ander bequaam perzoon, die
 (zooals ook hij Heer Elout, zoo lange hij maar alleen Boek-
 houder is), (bijgevoegd zijn de woorden: welke Koenraad
 Hovens), wel zal sessie hebben, zoo in het collegie van
 die Heeren Directeuren, Administrateurs en Executeurs, als
 in de na te melden opterigten collegien, doch alleenlijk,
 als Minister zonder eenige Authoriteit of concludeerende
 stem te hebben en zal zodanige Successeur ook in plaats
 van een duizend guldens alleen maar genietten een Somme
 van vijf honderd guldens 's-jaars. -----

Geevende hij Heer Testateur dan ook aan gemelte vijf Per-

soonen en derzelver Successeuren in der tijd, niet alleen alle zodanige generale en de speciale magt en gezag, als aan Executeurs van Testament, mitsgaders voogden en Administrateurs na regten eenigzints kan volgen en gegeven werden, maar ook daarenboven noch de macht en autoriteit, omme de nalatenschap van hem Heer Testateur ten allen tijden zodanig te mogen dirigeeren en administreeren als zij in gemoeden teraeden zullen werden, vaste Goederen en obligatien te koop en penningen op Intrest aan particulieren en Societijten, zoowel als aan 't gemeene land te verstrekken, 't zij met of zonder Pand ter minne of Hypotheecq, met allen en een iegelijk te accordeeren, te compromitteeren en transigeeren, onder of zonder willige condemnatie, ook desnoods ende bij gebrek van contante penningen, gelden op Intrest te mogen neemen en Negotieeren en daarvoor Effecten off vaste Goederen te beleenen ofte te hypothequeeren (als begeerende hij Heer Testateur, dat door gemelte Heeren Directeurs, Administrateurs en Executeurs nooit dan in d'aller uijtterste noodzakelijkheid eenige effecten zullen mogen werden verkogt of gealiëneerd dan alleen zulke Capitaalen, die zij bevinden tot nadeel te verstrekken, d'opstal van zijn WelEds. plaisier .

Thuijn aan 't Zijder Spaarne buiten deeze Stad ende de Stallingen, Paarden en Rijtuigen, mitsgaders zijn WelEds. fabricq van Zijde Stoffen met hetgeent daartoe behoorende is, welke na zijn WelEds. overleijden verkogt zullen moeten werden, ende voorts alles te doen, dat de Natuur en Omstandigheeden van perzoonen, tijden en zaaken zullen vereijsschen en medebrengen, niets uijtgezonderd en zonder eenige limitatie of bepalinge, alles ook zonder authorisatie of qualificatie van eenig Hoog of laag Collegie, Rechter of iemand anders, wie het zoude

moogen zijn, in eenigen opzichte nodig te hebben en zonder ook in de Vergoedinge van eenige Schaeden of Banqueroeten gehouden te zijn als ontlastende hij Heer Testateur deselven daarvan bij deesen volkomentli en op d'aller kragtigste wijze ende met begeerte, dat gemelte Heeren Directeurs, Administrateurs en Executeurs, bij overleijden of andere ongeleegenheijd van een van hen, uijt de perzoonen, die hij Heer Testateur bij aparte lijst onder de hand zal komen te benoemen, aanstonds in des overleedens of ontbreekenens plaatse den boovenste op die lijst neevens hen zullen moeten adsumeeren, en zoo vervolgens, die dan ook weederom gelijke magt zal hebben als aan de gemelte Heeren bij deezen gedefereerd, ende gegeven word, successivelijk ende zonder einde, des dat binnen zes weeken na dat sodanige Successeeur zal hebben sessie genoomen, zoals ook in gevalle iemand van de Perzoonen, op die Lijste gemeld, mogte koomen te overleijden binnen zes weeken daarna, des zodanigens plaatse door de Gezamentlijke Heeren Directeurs en Executeurs bij meerderheijd van Stemmen weederom zal moeten werden vervuld met een ander bequaam Perzoon, die vervolgens de onderste op dezelve lijst zal worden geplaatst omme alzo meede in der tijd wederom na ordre te succedeeren, daartoe altijd preefereerende bloedvrienden van den Heer Testateur en Doopsgezinden zoo die daartoe bequaam zijn, voor alle anderen, ende zullen indien zodanige, alsmeede de twee hierna gemelde Lijsten der opterigtene Collegien, bij den Heer Testateur niet geformeerd te zijn mogten werden bevonden of dat dezelve bevonden wierden niet compleet te zijn, dezelve lijsten aanstonds na zijn WeEd. overleijden door de Heeren Directeurs en Execu-

teurs geformeerd ofte tot zes Perzoonen gecompleteerd moeten worden. -----

Voorts verklaarde hij Heer Testateur dan wijders aan de nate-
melden Perzoonen te maeken, te legateeren ende te bespreeken
als volgd. -----

Eerstelijk aan zijn Heer Testateurs naaste vrienden van Moeders zijde zooals die volgens het Versterfrecht binnen deese Stad vigeerende op zijn Heer Testateurs overleijden daartoe gerechtigd zullen zijn, eene Somma van eenhonderd duizend Guldens eens, te voldoen in obligatien ten lasten van de provincie van Vriesland, tot het volle Capitaal gerekend, mits dezelve ook gehouden zullen zijn het regt op de Collaterale successien daarvan aan den Lande verschuldigt, zelfs te voldoen (in de marge staat: deeze making vernietigd en ingetrocken den 17 Juny 1776 Pieter Teyler van der Hulst) en daarvan zijn Heer Testateurs boedel en nalaatenschap te bevrijden ende t'ontlasten, waarteegens dezelve ook weederom booven het capitaal zullen profiteeren en genietten alle de Intressen op die obligatien ten tijde van zijn Heer Testateurs overleijden te goede zijn zullende, ende voorts onder deeze expresse conditie, dat gemelte zijn Heer Testateurs vrienden, van moederszijde daarmede zullen moeten renuntieeren, afzien en hun volkomentlijk hun voldaan houden van alle actien en pretentien, die zij ten lasten van hem Heer Testateur zoude moogen hebben of sustireeren aan hen te competeeren, bedagt en onbedagt, geene uijtgezonderd, en uijt wat Titul hoofde of oorzaeke dezelve ook zouden moogen spruijten, ende mits dat gemelte vrienden ten hunnen kosten daarvan behoorlijke Notariale acte, gesterkt met willige condemnatie van den Hogen Rade in Holland binnen zes weeken na zijn Heer Testateurs

overleijden ofte nadat deeze dispositie tot hunne kennisse gekomen zal zijn, stellen in handen van de voorgemelte Heeren Executeurs van zijn Testateurs uijterste Willes dispositien, en anders niet. Maar zullen inteede diegeenen van dezelve vrienden, welken hiermede niet tevreeden zouden mogen zijn en direct of indirect aan het niet nakomen deeses participeeren, voor altoos versteeken zijn van het hiervoor gemelte Directeur- en Excecuteur- mitsgaders Boekhouderschap, en alleen genoeg moeten neemen met hetgunt aan hen na Scherpheijde van regten bevonden zal werden te competeeren. -----

Item aan den Heere Abraham Wijnands de Jonge een somma van vierduizend Guldens. -----

Ende aan Mejuffrouwen Elizabeth Wijnands & Helena Wijnands ieder eene somma van twee duizend guldens, allen te voldoen in obligatien ten lasten van 't Gemeene land van Holland ende West-vriesland ten comptoire Generaal in 's-Gravenhage tot het volle Capitaal (zonder aanzien van prijscourant en zulx hetzij die onder of booven 't capitaal waardig mogten zijn) te reekenen, dog zal het regt op de collaterale Successien door de resp. legatarissen ieder van d'effecten aan hem of haar over te geeven, aan den lande moeten werden betaald, waarteegens dezelve ook wederom zullen genieten en profiteeren alle d'Intressen, die op zijn Heer Testateurs overleijden op dezelve, obligatien te goede zullen zijn. -----

(in de marge staat: de legaten aan Abraham Wijnands, Elisabeth Wijnands en Helena Wijnands hierneevenstaande door mij ingetrocken en vernietigd. Haarl. 3 feb. 1774. Pieter Teyler van der Hulst). -----

Wijders aan zijn Heer Testateurs Neeff den Heer Willem van der Vooren voorgemeld, booven en behalven hetgunt hem in zijne hier voor gemelde qualiteijten jaarlijks zal competeeren, alle de mans kleederen van zijde, Linne, wolle en andere Stoffagien, die op het overleijden van hem Heer Testateur in den boedel gevonden zullen werden, mitsgaders een rente van twee duijzend guldens s'jaars desselfs leeven lang geduurende. -----

Aan Juffrouw Jacoba van der Vooren, huisvrouw van den Heer Willem van der Vlucht, zijn Heer Testateurs Nicht, alle de vrouwe kleederen van zijde, linne, wolle en andere Stoffagien, mitsgaders Juweelen, Paerlen en kleinodien, die op zijn WelEds. overleijden in den boedel gevonden zullen werden ende tot vrouwelijk gebruik en cieraad strekken zouden mogen, ende voorts voor haar, en de na haar overleijden aan haare kind, of kinderen en die overleijdende aan derzelve descendentes successivelijk een jaarlijkse rente van een duijzend gulden mitsgaders bij het overleijden van zijn Heer Testateurs voorn. Neeff Willem van der Vooren, nog een gelijke rente van een duijzend gulden s'jaars, ende zulx als dan eene jaarlijkse rente van twee duijzend gulden, zoo lange als eenige descendent of descendentes van zijn Heer Testateurs voorn. Nicht gevonden zal of zullen worden. -----

Aan zijn Heer Testateurs Neef Sr. Isaac Brand voor hem en na desselfs overleijden aan zijne wettige natelaeten kind of kinderen, en die overleijdende aan derzelve verdere descendentes successivelijk een gelijke rente van een duijzend gulden s'jaars, alsmeede bij het overleijden van meergemelten Heer Willem van der Vooren noch eene gelijke rente van een duijzend gulden s'jaars ende zulx dan mede int geheel eene jaarlijkse rente, van Tweeduijzend gulden zolange als eenige descendent

of descendentes van denzelve zijn Testateurs Neeff Isaac Brand gevonden zal of zullen werden. Des zoo verklaarde hij Heer Testateur te willen ende te begeeren dat indien de gemelde zijne Nichte Jacoba van de Vooren en Neeff Isaac Brand, alsmede bij vervolg derzelve kind of kinderen en verdere descendent of descendentes kwamen natelaaten minderjarige kind of kinderen, in die gevallen de voorgemelde Jaarlijkse rente, of de portien der minderjarigen in dezelve zal of zullen moeten blijven onder de Directie en Administratie van de Heeren Executeurs van zijn Heer Testateurs uijtterste willes dispositien, omme door dezelve ten behoeven van de minderjarigen tot capitaal te werden aangelegd, ofte andersint aan derzelve vader of Moeder of voogden tot beeter alimentatie en educatie van dezelve voor 't geheel of ten deelen verstrekt en uijtgekeerd te worden zoo als die Heeren zullen oordeelen te behooren. -----

Noch Legateerde en besprak hij Heer Testateur aan Juffrou Maria de Vries, weduwe van den Heer Isaac van der Vooren, eene jaarlijkse rente van Vijfhonderd guldens. -----

Ende aan de Heeren Agge Wijnalda en Jan Fijnje, (in de marge staat: Klaas van der Horst en Cornelis Loosjes), Predikanten in de doopsgezinde Gemeente binnen deeze Stad, een rente van drie honderd guldens s'jaars ieder desselfs respectieve leeven lang geduurende, ofte zoolange dezelve Heeren Predikanten in deeze Stad het Predikamt zullen bedienen en langer niet. -----

Wijders nog aan de Nagemelde Publique Collegien en Godshuysen binnen deeze Stad, de volgende Eeuwigduurende renten, als: -----

Aan de Doopsgezinde Gemeente vergaëdering houdende in de Peusersteeg, eene jaarlijkse rente van zes honderd guldens ten behoeven der Arme ledematen. -----

Aan de Kas van dezelve Gemeente tot de Predikdienst een jaarlijkse rente van twee honderd guldens. -----

(in de marge staat: N.B. Deezen vernietigd. Haarl. 3 Jan. 1758. P. Teyler v.d. Hulst). -----

Aan het Weeshuijs van dezelve Gemeente eene jaarlijkse rente van Tweehonderd guldens. -----

Aan het Wijnbergs Hofje binnen deeze Stad, eene rente van Tweehonderd guldens s'jaars. -----

Aan het Aalmoesseniers en Werkhuijs deeser Stad, een jaarlijkse rente van vierhonderd guldens. -----

Aan het Diakoniehuijs van de Nederduijtsche Gereformeerde gemeente deeser Stad eene jaarlijkse rente van driehonderd guldens. -----

(in de marge staat: N.B. desen vernietigd, w.g. P. Teyler v.d. Hulst en in desselfs Plaats aan de Doopsgezinde gemeente op het Kleijn Heijligland Segge f. 300.-- gulden, P. Teyler v.d. Hulst Haarl. 20 April 1773.) -----

(Tussengevoegd zijn de woorden: Aan de Doopsgezinde Gemeente Vergadering houdende op het Kleijn Heijligland, een jaarlijkse rente van driehonderd guldens). -----

Aan het Luthersche Weeshuijs eene rente van een honderd guldens s'jaars. -----

Ende aan het Roomsche Armenhuijs, genaamd St. Jacob, eene rente van twee honderd guldens jaarlijks. -----

Begeerende hij Heer Testateur, dat alle de gemelde jaarlijkse Legaeten of rente zullen ingaan en aanvang neemen met den dag van zijn Heer Testateurs overleijden en zulks dezelfen voor de

eerste maal betaald en uijtgekeerd moeten werden een jaar daarna en zoo vervolgens het sterfjaar van de perzoonen aan wien dezelve gemaakt zijn, mede vol uijtgereekend. --- Des zoo zal niemand van de voorn. legatarissen 'tzij Publique Collegien en Godshuijzen of particuliere Perzoon voor de voldoeninge van de Legaeten en jaarlijkse renten zoo hier voor reeds gemaakt, als die hij Testateur hier achter en in 't vervolg nog zal komen te bespreken, mogen vorderen of pretendeeren eenige de allerminste cautie of te verzeekinge als zulx wel expresselijk verbiedende bij deesen ende voorts nog onder conditie, dat jaarlijks op de 25 Maert door de Regenten van 't Wijnbergs Hofje aan de oudeluijden, op 't zelve woonende een maaltijd op dezelfde wijze, als er eene door wijle Mejuffrouw Petronella Langedult, is ingesteld, en door de Regenten van de verdere Godshuijzen 's jaarlijks ten dage hiervoor gemeld, aan derzelve respective Inwoonders een vrije Speeldag en Verbeetering der op dien dag gewoone Maaltijd zal moeten werden gegeven, waarvan jaarlijks op 't ontvangen der respective Legaeten of Renten bij declaratoir der Regenten aan de Heeren Executeurs zal moeten blijken, op poene van daaraan manqueerende versteeken te zijn van 't gelegateerde. ---- Wijders verklaarde hij Heer Testateur zijne Wille en begeerte te zijn, dat het Huijs in de Damstraat bij het Spaarne binnen deeze Stad, en teegenwoordig bij hem bewoond werden de behoorlijk gemeubileerd, zoals hij Heer Testateur dat zal komen natelaten, met zijn WelEds. Bibliotheecq. en Verzameling van Medailles, Prent en Teekenkonsten, en alles wat daaronder eenigzints behoorende, en daartoe betrekkelijk gemaakt zoude kunnen werden, voor altoos ende ten Eeuwigen dage

zal moeten blijven in zijn geheel en onverkogt, het Huijs omme te dienen zoo tot een Vergaderplaats van de Gemelde Heeren Directeuren, Executeurs, voogden en Administrateurs en derzelver Successeuren, welken daarin en over zullen hebben de vrije en volkomen dispositie en schikkinge, en alles daarinne zodanig zullen moeten reguleeren en ordonneeren, als zij zullen oordeelen ter bereijkinge van des Testateurs oogmerk hiermede, en hierna breeder uijt te drukken te behooren en gevoeglijkst te kunnen geschieden, als tot eene Vergaderinge voor de twee na te melden Collegien, welken hij Heer Testateur daarinne door deezen voorneemens is te fundeeren, op te richten, ende te stichten, ende de Bibliotheecq en Verzameling van medailles, Prent en Teekenkonst tot gebruik van de perzoonen de gemelte Collegien zullende uijtmaken, ende ten welken eijnde dat alles geensints verminderd, maar wel door gemelte Heeren Directeuren, met communicatie en overleg van de leden van die Collegien vermeerderd, uijtgebreyd en tot meerder volkomenheijde gebragt zal mogen worden, waartoe hij Heer Testateur ook begeerde, dat het zelve Huis altoos en voor zoo verre die daartoe enigsints gevonden zal kunnen worden, zal moeten werden bewoond door een konstschilder, of ander Liefhebber van Kunsten en Weetenschappen, welke door gemelte Heeren Directeuren daartoe zal werden gecommitteerd en aangesteld op een Tractement van achthonderd guldens s'jaars behalve de vrije inwooninge, mitsgaders een honderd guldens s'jaars voor vuur en licht en noch tweehonderd guldens s'jaars voor de kosten van het schoonhouden van 't Huijs en waartoe hij Heer Testateur bij deezen voor d'eerste maal was nomineerende en verzoekende den konstschilder Taco Jelgersma (bijgevoegd zijn de woorden: Vincent van der Vinne) en deeze komende t'overleij-

den of ontbreekende, Hendrik Spilman, mitsgaders na deezer Cornelis van Noorde, allen woonagtig binnen deeze Stad, de een omme in des anders plaatze te succedeeren respectievelijk, waarna de verkiezinge en aanstellinge zal staan aan gemelte Heeren Directeuren, zooals hiervoor is gezegt, en welke bewoonder (booven de zorge van het in ordre houden van het Hujs en Huishoudelijke ten zijnen Kosten) goede toeverzigt en agt zal moeten geeven op de Bibliotheecq en liefhebberijen en verzamelingen van medailles, Prent en Teekenkonst, die allen en hetgeent van tijd tot tijd daarbij zal komen in behoorlijke ordre, schikkende, conserveerende en bewaarende mitsgaders ten dien einde van alles een nette catalogus of Register houdende, alles onder de Directie en Ordres van gemelte Heeren Directeuren, mitsgaders onder opzigt en de na de schikkinge bij de Gemelte Collegien, die daarvan het gebruik zullen moeten hebben (desnoods) daarvan en over te maken. -----

Ende zullen alle de Boeken, brieven, chartres, Papieren, effecten en Gelden, tot zijn Heer Testateurs nalaatenschap behoorende, zo ras na zijn Weleds. overleijden als eenigzints mogelijk zal zijn, door de Heeren Directeurs en Executeurs met den Boekhouder moeten worden geligt uijt zijn Heer Testateurs comptoir en overgebracht, mitsgaders in behoorlijke ordre geschikt, op de eijkenhouten agter kamer, waarvan de deur zal moeten werden geslooten met vijf bijzondere slotten, van welken ieder Directeur een sleutel onder zijne bewaaringe zal hebben, zonder dat ooit minder dan drie directeuren tegelijk op die kamer en bij het openen of sluiten van dezelve present mogen zijn, op poene dat die geene welken dit Articul zullen bestaan te contrarieeren uijt

hun eigen privé beurs, telkens en ieder hoofd voor hoofd zullen verbeuren een somma van een duizend guldens ten behoeven van het Aalmoesseniers en Werkhuijs deeser Stad. -----

Verklaarende hij Heer Testateur voorts bij onderhandse geteekende lijst te zullen nomineeren zoo veele en zoedanige Perzoonen als hij nader zal komen goed te vinden, welken hij wilde en begeerde, dat met den anderen zullen uijtmaken een altoos duurend Collegie, weeklijks op maandag ten Huize van hem Heer Testateur te vergaederen, die met den anderen dan zullen moeten verhandelen allerhande Stoffen en materien tot de (bijgevoegd zijn de woorden: Waarheid en de) vrijheijd in den Christelijken Godsdienst en Burgerstaat specteerende en behoorende, dat het gemelte Collegie ook Jaerlijks zekere stoffe daartoe behoorende, ende bij hen te verkiesen, aan het publicq ter verhandeling zal moeten voorstellen, en aan den geene die hen (naar het oordeel bij meerderheijd van stemmen zoo der Executeuren als van het Collegie na een naauwkeurig en onpartijdig onderzoek op te maken) de beste verhandeling over zodanige stoffe laat toekomen, vereeren een goude medaille, booven de kosten van den stempel en andere daarop vallende, ter intrinsique waarde van vierhonderd guldens courant Geld. Dat hij Heer Testateur ook verders nog zoude benoemen mede bij onderhandse lijst een zodanig getal van en zoedanige perzoonen als hij zoude komen goed te vinden, liefhebbers van en ervaaren in de Natuur-, dicht-, Historie-, Teeken- en Penningkunde, die mede met den anderen uijtmakende een permanent collegie, weeklijks ook ten huijze van hem Heer Testateur op vrijdag of Zaterdag zullen moeten vergaderen, mede ter onderlinge Verhandeling van Zaken, en Stoffen, tot die Faculteyten en kundigheden specteerende en behoorende, en welken jaar-

lijks mede eenige Stoffe ter Verhandeling, te weeten het eene Jaar in de Natuurkunde, het tweede in de Dichtkunst, het andere in de Historien, het vierde in de Teekenkonst en het vijfde Jaar in de penningkunde, aan het gemeen zullen moeten voorstellen, met offerte van een gelijke gouden medaille, ter waarde als hier voor in opzichte van de verhandeling over den Godsdienst is geordonneerd, voor dengeene, die naar het oordeel van het meerder gedeelte der Executeurs en leeden zoo van dit als van 't voorgemelde Collegie, onpartijdig en na rijp onderzoek over de ingeleverd werdende verhandelingen te vellen, de beste verhandeling over de opgegeeven stoffe zal hebben ingeleeverd. Ende begeerde hij Heer Testateur opdat het oordeel over dezelve verhandelingen, met alle impartialiteit zoude kunnen en mogen geschieden, dat geene der Executeurs of medeleeden van een der voorgemelte Collegien zal mogen mededingen na een der voorgemelte preemien, en dat de verhandelingen over de voor te stellen Stoffen, zoo van die geen, aan welken de premie is toegekend, met bekendmakinge van de naamen der Authouren, indien zij zulx begeeren, als ook de Geschriften der andere mededingers indien de leeden van 't collegie zulx de pijn waardig oordeelen, en de schrijvers derzelve zulx permitteeren, met of zonder derzelve namen, naer der Schrijveren verkiezinge ten kosten van des Heer Testateurs Nalaatenschap door de drukpersse jaarlijks, of wanneer ieder Collegie oordeeld eene genoegzame verzameling daarvan te hebben, neevens de geschriften, die over de materien tot ieder collegie behoorende, door de resp. leeden zelfs ten diensten van het algemeen zouden mogen werden opgemaakt, zullen moeten werden pu-

blicq gemaakt, en dat een ieder, die na de gemelde praemie zal willen staan, zijne verhandeling sal moeten overzenden in besloten Forme, alleenlijk met een Spreuk of devies onderteekend met een apart gecachetteerd briefje daarnееvens, inhoudende dezelve Spreuk en devies, met zijnen naam en verder adres en dat ook alleen het briefje van den Geene, aan wien de praemie word geadjudiceerd zal mogen werden geopend, en d'overige zullen moeten werden verbrand ten waare, dat de Authouren, nadat het oordeel der Leeden voorgemeld zal zijn publicq gemaakt, in d'opening van dezelve consenteerden opdat hunne naemen bij hunne werken zouden kunnen werden gedrukt, alsmede dat zodanige Schriftuuren welken tot de te stellen preemiën in consideratie zullen mogen komen geschreeven zullen moeten zijn in de neederduitsche taale (bijgevoegd is: ofte met kennisse van den Autheur daarin vertaald). -----

Ende ten eijnde dezelve collegien, welken drie maanden na zijn Heer Testateurs overleijden hunne vergaderingen zullen moeten aanvangen, altoos duurende en permanent mogen zijn, verklaarde hij Heer Testateur vóorts te begeeren dat bij overleijden of ander ontbreeken van eenig lid van dezelve binnen zes weeken daarna door de Executeurs en d'overige Leeden van ieder collegie, eerst volgens de lijst daarvan bij hem Heer Testateur te formeeren, te gaan van den Eersten op dezelfde lijst en zoo in ordre volgende tot op den laatsten toe, zal werden geadsumeerd zodanig perzoon, als daarbij zal zijn genomineerd, en dat vervolgens door hen Executeurs voorsz. en ieder collegie in den haare, bij meerderheijd van Stemmen zal werden geformeerd een nominatie van drie Perzoonen, omme daarujt door de Heeren Directeuren en Executeuren binnen drie weeken een ander bequaam Perzoon in des overleedens of ontbreekendens plaatze te worden

verkoozen, des dat daartoe geene andere perzoonen, dan die binnen deeze Stad, desseifs Jurisdicctie of andersints in d Nabuurschap woonagtig zijn, verkiesbaar zijn zullen, alsmeede dat ieder Collegie tot een douceur of Honorariuz uijt zijn Heer Testateurs boedel jaarlijks zal hebben, trekken ende genietten eene somma van zeshonderd guldens, omme ieder in den haare daarover te disponeeren, zooals de respective Leeden met den anderen zullen kunnen goedvinden en oordeelen te behooren. -----

Ende laastelijk, dat alle de Leeden van dezelve collegien ten allen tijden zullen hebben de vrije toegang en acces, mitsgaders de behandelinge en 't gebruik, dog alleen binnen 's huijs, zonder iets het geringste te moogen daarbuijten mede neemen, tot, aan, en van zijn Heer Testateurs Bibliotheec en andere verzameling van Prentkonst, medailles etc. zonder eenige uitzonderinge, ende zo voor hunne Particuliere liefhebberije als omme hen in staat te stellen tot het verhandelen en beoordeelen der zaken ieder in zijn Collegie voorkomende als na behooren. -----

(in de marge staat: N.B. ten aanzien van de medailjes zal geen cabinet mogen geopend werden, dan ten overstaan van tenminste vier leden van 't collegie, ofte twee der Directeuren, die wel zullen moeten zorgdragen, dat voor hun vertrek het cabinet behoorlijk gesloten is en moet de sleutel altoos in handen des ouersten Directeurs verblijven. P. Teyler v. d. Hulst). -----

Ende zo wanneer onverhooptelijk tusschen gemelte Heeren Directeuren, mitsgaders in een van beiden of tusschen beiden de gemelte Collegien, eenig verschil, hoe genaamd, of van wat Natuur het zoude mogen zijn kwam te ontstaan, zo ver-

klaarde hij Heer Testateur te begeeren, dat hetzelfde zal moeten worden verbleeven, te weten indien verschil ontstond onder deselve Heeren Directeurs, Administrateurs en Executeurs aan de Gem. te twee collegien gezamentlijk ende wanneer het verschil was in een van bejden of tusschen die twee collegien, alsdan aan Welgemelte Heeren Directeurs, Administrateurs en Executeurs, welke collegien of Heeren Directeuren, Administrateuren en Executeuren, zodanig different binnen den tijd van zes weken, nadat zij daarvan volleedige kennisse zullen hebben bekomen, finalijk zullen moeten afdoen, en parthijen in zodanige decisie volkomentlijk berusten en daarmee genoegen neemen, op poene dat ieder van diegeenen, welken zig daar aan niet willen onderwerpen, of zig op iemand anders zouden willen beroepen, telkens verbeuren zal uijt zijn eijgen privé beurs, een Somma van een duijzend guldens ten behoeven van het Aalmoesseniers en Werkhuijs deeser Stad. -----

Voorders verklaarde hij Heer Testateur bij deezen aan allen en een iegelijk, die op het overleijden van hem Heer Testateur bevonden zullen werden eenige gelden van zijn WelEd. op Intrest te hebben, zonder onderscheijd of dezelve daartoe eenig pand ter minne of hypotheecq hebben gegeven, dan of het zelve door hem Heer Testateur aan hen alleenlijk op Simpel Crediet is verstrekt ende gegeven geworden, te laten de keuze en vrijheid, voor zoo verre die penningen aan hun niet voor nog langer tijd zullen zijn verstrekt, omme zodanige penningen nog zes Jaaren na zijn Heer Testateurs overleijden teegen denzelve intrest als door hem Heer Testateur zal zijn bedongen, te kunnen ende te mogen houden, of te dezelve op de vervaltijden af te lossen, zooals hen zulk best zal convenieeren, alles ten Waare nogtans-aan de voorgemte. Executeurs en Directeurs oogschijne-

lijk voorquam, dat door het langer laten gebruiken van zodanige penningen, door den een of ander van die perzoonen zijn Heer Testateurs boedel een notoire schade zoude komen te lijden, in welk geval hij Heer Testateur aan der zelve Heeren bescheijdenheid is overlatende omme van zodanig iemand op den vervaltijd de uijtstaande penningen in te vorderen, of zodanige andere schikkingen daaromtrend te maken, als zij buiten schade van den boedel voor zodanige perzoon of perzoonen het facielste en gemakkelijkste zullen oordeelen; Des dat in alle gevallen gem. Heeren Executeurs en Directeurs nooijt voor eenigen uit dien hoofde opkoomende schade verantwoordelijk, veel minder aansprakelijk of tot eenige vergoedinge van dien gehouden zullen zijn. -----

Ende legateerde en besprak hij Heer Testateur dan wijders nog aan desselvs koetsier Gerrit Aengenendt, eene Somma van drie honderd guldens s'jaars. -----

Ende aan ieder Meijd die op zijn Heer Testateurs overleijden in zijnen dienst ende ten zijnen huijze woonagtig zijn zal eene Somma van een honderd (bijgevoegd zijn de woorden: twee honderd) en vijftig guldens s'jaars, mede der zelve respectieve leeven lang gedurende. (bijgevoegd zijn de woorden: als ook dezelve somma aan deszelfs Tuijnman Hendrik, geduurende des selfs leven). -----

Ende laastelijk aan ieder werkmán en weeversbaas, welke op het overleijden van hem Heer Testateur tot desselvs fabriecq in zijde stoffen, in zijn werk en dienst zal zijn, de somma van een honderd guldens eens, te betalen aan ieder bij het inbrengen van zijn laatste Stuk, booven der zelve ordinaris Arbeijdsloon. -----

Ende in opzichte van alle de verdere Revenuen,renten,Intres-
sen en Inkomsten,die Jaarlijks (naar aftrek en voldoeninge van
de hier voor door hem Heer Testateur gemaekte legaeten,jaer-
lijkse Lijf en altoos duurende Renten,Tractementen,douceurs of
Honorariums,mitsgaders van de verdere kosten,lasten en repa-
ratien op de voorgem.administratie van zijn Heer Testateurs
nalaatenschap,Huijs,Collegien en alles wat daartoe behoorende
en daarvan dependeerende is),zuijver zullen komen over te
schietten,verklaarde hij Heer Testateur te willen ende te be-
geeren,dat dezelve eerst en voornamentlijk zullen werden
geëmployeerd en besteed tot verder onderhoud,vergrootinge en
verbeeteringe,mitsgaders (Zij Heeren directeuren en Executeu-
ren zulx goedvindende) vertimmeringe van 't Hofje door hem
Heer Testateur reeds gesticht in de groote Houtstraat over
het vergroote proveniershuijs bij de groote Houtpoort binnen
deze Stad,ende tot verbeeteringe van de proven der oude
vrouwen,daarop woonende,en welk geheele Hofje,mitsgaders de
begeevinge der openvallende plaatsen geheel en volstrektelijk
zal moeten blijven onder de Regeeringe en directie van en aan
de voorn.Heeren Executeuren en Directeuren,die als Regenten
van 't zelve daarvan en over,naer hun volkomen goedvinden en
welgevallen,zullen mogen handelen en disponeeren,voorts tot
aankoop van boeken,medailles,print en Tekenkonst,en alles
wat verder van Nut en noodzaakelijk of tot cieraad van en
voor de gemelte twee collegien zoude kunnen strekken en be-
hooren,alsmeede tot hulp en onderstand van Armen en noodlij-
dende menschen ende laastelijk tot aankoop van meerdere Effec-
ten ende zulx tot verbeeteringe ende vergrootinge van het
capitaal en fonds zelve,generalijk tot alles waardoor des Heer
Testateurs intentie,zijnde (buijten de bezorginge van eenigen

zijner naestbestaande vrienden en andere Particulieren, door de hier voor aan hen besprooken legaten en Jaarlijkse Renten) de bevorderingen van Godsdiens, aenmoedigingen van Kunsten en Weetenschappen, en 't nut van 't algemeen, allermeest bevordert en bereijkt worden kan, alles ter volkomen discretie, goedvinden en Arbitrage en interpretatie van de gemelde Vijf Heeren Directeuren, Administrateurs en Executeurs in den tijd zijn zullende, en zoals dezelve dat in gemoeden zullen oordeelen en vinden te behooren. -----

Sluijtende hij Heer Testateur dan ook met alle eerbiedigheid voor altoos en in alle gevallen uijt zijn boedel en Sterfhuijs de Edele Achtbaare Heeren Weesmeesteren deeser Stad, en alle andere Weeskameren en Geregten daar zijn Heer Testateurs Sterfhuis zoude moogen komen te vallen, of zijn goederen gelegen zijn mogten, en de Generalijk alle anderen die hen ampts of bloedshalven met zijn Heer Testateurs Sterfhuijs zouden kunnen of willen bemoeijen. -----

Eindelijk verklaarde hij Heer Testateur wel expresselijk te willen ende te begeeren, dat de voorgemelte Heeren Directeurs, Administrateurs en Executeurs, mitsgaders alle anderen, aan welken, ingevolgen van deeze dispositien, derzelve inhoud bekend zal moeten werden, allen als luijden van Eere zooveel in hen is denzelve inhoud zullen moeten geheim houden, en niets van alle 't zelve, dat niet volstrekt noodzakelijk aan 't publiccq moet werden bekend gemaakt, 't gee betrekking tot de gemaakte legaten is hebbende, zullen vermoogen te divulgeeren, en in zonderheijd niet aanstonds of kort na zijn WelEds. overleijden, ende ten welken eijnde hij Heer Testateur bij aparte acte nader de tijd, welken hij be-

geerd dat deeze na zijn overleijden gesloten zal moeten blijven, en dat desselfs inhoud aan niemand zal mogen werden bekend gemaakt, zal bepaalen, alsmede aparte Acte van commissie op de Gemelte Heeren Executeurs tot provisioneele verzorginge van zijn Heer Testateurs begraefnis als anderzints, omme hen daarvan geduurende dien tijd te kunnen bedienen, zal passeeren, waartoe hij Heer Testateur bij deezen de magt en vrijheid is reserveerende en behoudende, gelijk mede omme deeze zijne dispositie ook nog in alle desselfs Leeden en deelen, te mogen amplieeren, veranderen, of coorigeeren, ook nog meerdere Legaeten en bespreekingen te mogen maken, en die, zoo wel als de reeds gemaekten, wederom te moogen vermeerderen, verminderen, of ook in 't geheel te vernietigen, ook allen, en een of meer, van de hier voorges. Heeren Executeurs, Directeurs, voogden en Administrateurs, mitsgaders den Boekhouder, en bewoonder van het Huijs, van die respective commissien te moogen excuseeren, en anderen in derzelver plaats of plaatzen te committeeren, en aan te stellen, ook bij nadere en aparte Lijsten, zodanige Successeuren aan ieder van dezelve, zowel als de Leeden, die het eerst de voorges. melte collegien zullen uijtmake, en derzelver Successeuren te nomineeren, ook die Genomineerden te excuseeren, en wederom anderen te benoemen, mitsgaders alle zodanige nadere en verdere dispositien en schikkingen te maken, mitsgaders ordres te stellen, specialijk ook omtrend zijn Heer Testateurs begraefnis, als zijn WelEde. zal komen goed te vinden ende te raeden werden, ende dat alles bij geschrifte onder de hand, bij hem Heer Testateur zelfs geschreeven en onderteekend, of te bij een ander geschreeven, en door hem Heer Testateur alleen onderteekend, in presentie van getuigen of zonder de-

zelve, begeerende, dat alles wat bij hem Heer Testateur alzo gedaan en geordonneerd zal worden bevonden, mede volkomen Effect zal moeten sorteeren, ende van gelijken kragt en waarde gehouden werden, als of het ook in deezen geinsereerd of anderszints voor Notaris en getuigen gepasseerd was. -----

Slotbepaling

De bestuurders van de stichting zijn bevoegd tot het sluiten van overeenkomsten tot het kopen, vervreemden of bezwaren van registergoederen, tot het sluiten van overeenkomsten waarbij stichting zich als borg of hoofdelijk mede-schuldenaar verbindt zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidstelling voor een schuld van een derde verbindt.

De ondergetekende, Mr Herman Diederik de Vries Robbé, notaris ter standplaats Haarlem, verklaart hierbij dat het vorenstaande de volledige en doorlopende tekst bevat van de thans gelde de statuten van de te Haarlem gevestigde stichting: Teylers Stichting.

Haarlem, 23 september 1983.

(slot testament Teyler)

- - - voor Notaris en getuigen gepasseerd was.

Alle 't welke voorschr. staat, den Heer den Heer Testateur duidlijk voorgelezen zijnde, verklaarde hij dat te weezen zijn Testament, laaste en uijtterste wille, begeerende dat het zelve met en de na zijn WelEd^e overleijden alzo zal moeten werden nagekomen en agtervolgd, het zij dan als een Testament, als Codicille, ofte als gifte ter zake des Doods, of onder de Levenden, zoo als de zelve best zal kunnen bestaan, schoon alle solemniteijten, na regten vereijscht, daarinne niet mogten weezen waargenomen, verzoekende daaromtrent het uijtterste beneficie te mogen genieten, en hier aff acte.

Aldus gepasseerd binnen Haarlem voorn^t, present Hendrik Pieter de Pauw, en de Engbert Huijgens, als getuigen, / was geteekend Nic. Gallé Nots. 17⁵/₁₇56

(op dit laatste ^{blad} was door den Heer Teijler van der Hulst eigenhandig geschreeven:)

in gevolge de Clausule Reservatoir

Legateere aan mijn Tuijnman Hendrik

boven een dubbelde Rouw . Zoo lang dezelve inleven is s'jaarlijks eene Zomma van vierhondert guldens indien op mijn overleijden bij mijwoond en anders niet

aan Gerritje Pannekoek, mede als boven eene gelijke Somma van vierhondert guldens s'jaarlijks

aan Jannetje s'jaarlijks zoo lange dezelve leeft tweehondert guldens, mits op mijn overlijden bij mij in dienst zijnde, als ook

een dubbele Rouw. Haarl. 29 July 1777. / was geteekend: P. Teijler
v.d. Hulst

